

Дубовик Ольга Юхимівна
к.е.н., доцент, професор кафедри
фінансів Одеського національного
економічного університету

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПОДАТКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Податковий клімат у будь-якій державі є обов'язковою складовою життєдіяльності суб'єкта підприємництва, незалежно від того, в якій галузі економіки він працює. Одним з важливих чинників, який впливає на якість податкового клімату та покращення податкового простору для підприємницької діяльності, є податкове законодавство країни, яке регламентує основні вимоги щодо нарахування та стягнення податкових платежів. Сприятливе податкове середовище спонукатиме підприємців до розширення бізнесу, залучення інвестицій, створення нових робочих місць. І, як результат, бюджет поповниться додатковими податковими надходженнями. Особлива важливість сприятливості податкового клімату для розвитку підприємницької діяльності ставить завдання підвищення якості податкового середовища в перелік пріоритетних напрямів податкової політики України.

Фахівцями Європейської Бізнес Асоціації було оцінено українську податкову систему за допомогою податкового індексу, який розраховується з 2011 року. Методологія його розрахунку побудована на оцінці чотирьох основних показників, що характеризують діючу податкову систему: якість податкового законодавства, обтяжливість/легкість адміністрування податків, ступінь фіскального тиску і якість обслуговування платників податків.

Від травня 2016 року по квітень 2017-го показник дещо зріс і наразі дорівнює 2,58 балів із 5 можливих. Такий результат є найвищим за всю історію формування індексу. Зростання українського індексу є умовним, адже він досі знаходиться в негативному полі (рис. 1).

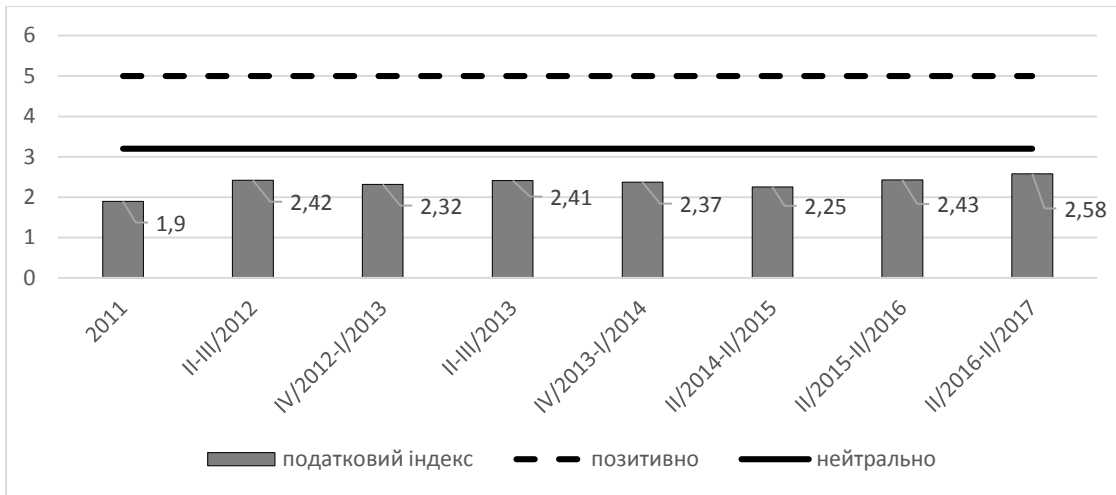

Рис. 1 Динаміка податкового індексу України [1]

Експерти констатують негативну якість податкового законодавства, яке не відповідає економічним реаліям, не сприяє залученню нових інвестицій. Перманентні правки Податкового кодексу неоднозначні і непрогнозовані, часто не враховують інтереси не тільки бізнесу, а й держави. Зміни законодавчої бази часто призводять до збільшення документообігу, ускладнюють податкове адміністрування. Більш 70 % респондентів вважають, що чинна податкова система обтяжлива. До факторів, які впливають на важкість підготовки податкової звітності, відносять незрозумілість правил та роз'яснень, витрачання багато часу на підготовку звітності та недосконалість електронної системи звітності.

Фіскальний тиск на бізнес середовище оцінюється більшістю експертів як незначний, який не призводить до певних складнощів у діяльності компанії. Але все ж таки до негативних його проявів можна віднести упереджені рішення фіскальних органів, необґрунтовані інформаційні запити, обтяжливі перевірки, «пропозиції» сплати податків авансом тощо.

Якістю податкового обслуговування незадоволена половина підприємців. Треба мати на увазі, що поступовий перехід податківців від фіскальних методів роботи до співробітництва з платниками стимулює добровільну сплату податків суб'єктами господарювання, які цінують відкритість і зрозумілість у спілкуванні з органами влади, тому варто перенести цей позитивний досвід і на перспективу. Податкова служба надає суб'єктам господарської діяльності чимало послуг, які

з однієї сторони спрощують процес сплати податків, а з іншої – мінімізують людський фактор у роботі з платниками податків.

Що стосується рейтингу легкості ведення бізнесу за даними Світового банку, то у 2017 р. теж спостерігаються позитивні зміни: Україна з 81 місця піднялася на 80 (із 190 позицій) [2]. Чим вище позиція країни в рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу, тим сприятливіше підприємницьке середовище для відкриття і функціонування підприємства.

Можна констатувати, що в нашій країні відбуваються суттєві зміни, які спрямовані на створення сприятливих умов для ведення бізнесу. Однак у найближчій перспективі необхідно вирішити важливі проблеми щодо персональної відповідальності податкових аудиторів і податкових інспекторів, визначення статусу податкової поліції, прозорості податкового адміністрування, надання переваг для інноваційних сфер бізнесу тощо.

Список використаної літератури

1. Податковий індекс Асоціації // Сайт Європейської Бізнес Асоціації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/press-and-media/press-room/indices/tax-index>.
2. Doing Business-2017. Рейтинг країн [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>.